

Koïnoor

De pedagogie van Koïnoor bouwt verder op de ontwikkeling van de pedagogie van het Onthaal-, Observatie- en Oriëntatiecentrum (OOOC) van het Jongerencentrum Cidar V.Z.W.

Sinds het schooljaar 1990-1991 werd voor de jongeren ingeschreven in het OOOC een stelsel van huisonderwijs ingericht, waardoor een leerling die deelnam aan dat programma voldeed aan de leerplicht op basis van het Besluit van de Vlaamse Executieve dd. 04/10/1991.

De inhoud en de methodiek van het time-out project Koïnoor bouwen verder op de ervaringen opgedaan in de werking van het huisonderwijs in Jongerencentrum Cidar, ingezet vanuit een welzijns perspectief.

Ingaan op de onderwijsproblematiek vertrekkende vanuit een welzijns perspectief betekent :

- openstaan voor de maatschappelijke kwetsbaarheid van jongeren: het naar waarde schatten van de school als maatschappelijk instituut en de risico's op verdere marginalisering en verlies van weerbaarheid.
- aandacht voor de psychosociale problemen op individueel vlak.
- erkenning van de leerling als volwaardige gesprekspartner.

Het Time-outproject richt zich tot alle leerlingen waar schooluitval dreigt en waar een Naadloos en Flexibel Traject een uitweg biedt. Koïnoor volgt in haar werking drie sporen: individuele coaching, een leerlingondersteunend vormingsprogramma en een school- en contextondersteunende overlegpraktijk tussen school, CLB, ouders, leerling en relevante derden.

1. Individuele Coaching.

Individuele coaching van een jongere wordt ingezet wanneer ingeschat wordt dat de interventie kortdurend kan zijn (maximum 10 dagen). Middels een individuele activiteit met een jongere wordt met hem/haar onderzocht hoe de jongere op korte termijn opnieuw kan aansluiten met onderwijs. Dit kan leiden tot bemiddeling n.a.v. conflicten, tot doorwerken van crisissen en eventueel tot een heroriëntering van de jongere. Bij kortdurende naadloze en flexibele trajecten, wordt het accent gelegd op individuele coaching van de leerling.

Indien de problemen die aan de oppervlakte komen een diepgaande interventie eisen, kan aangesloten worden bij het volledige vormingsprogramma van Koïnoor of bij het aanbod van andere schoolexterne initiatieven.

2. Leerlingondersteunend Vormingsprogramma.

Het leerlingondersteunend vormingsprogramma is gelijktijdig gericht op het versterken van de sociale vaardigheden van de jongeren als op het exploreren en versterken van hun schoolse vaardigheden en mogelijkheden. De atelierwerking en de vormingen zijn erop gericht deze doelstellingen op een geïntegreerde manier te bereiken.

Naargelang de mogelijkheden en de belangstellingspunten van de leerling dient het vormingsprogramma ruimte te bieden voor een gedifferentieerde en geïndividualiseerde aanpak. Na één week kan de leerling in overleg met de vormingswerker en de school onderdelen van het basisprogramma schrappen en vervangen door een persoonlijk programma: het verder bijwonen van een aantal lesonderdelen op de school van oorsprong, studeren met behulp van leerstofpakketten verkregen van de school, het opdoen van werkervaringen (onbezoldigd) bij een patroon, individuele projecten waar de leerling samen met een volwassene een idee uitwerkt of een vaardigheid oefent vb. hulp bij een milieuvereniging, kleuterklasje, hobbyist... Het naadloos en flexibel traject wordt ontwikkeld op maat van de leerling en van de school. Hierbij wordt ernaar gestreefd positieve perspectieven in te bouwen in de begeleiding via het naadloos en flexibel traject. Het leerlingondersteunend vormingsprogramma is erop gericht een herstel te bewerkstelligen van een positief contact tussen school en leerling. Het opdoen van succeservaringen in het vormingsprogramma draagt hiertoe bij. Die succeservaringen ondersteunen ook het werk met de bredere context van de jongere (hij/zij kan met iets positiefs voor de dag komen t.a.v. zijn/haar context en dat ook zichtbaar maken), en het samenwerken met andere relevante actoren zoals hulpverleners.

Vanuit een herwonnen (zelf-)vertrouwen en opgebouwde sterktes kunnen de jongeren dan opnieuw stapsgewijs aanknopen bij het verder (onderwijs)traject

De ruggengraat van het vormingsaanbod zijn "raamactiviteiten".

Er zijn twee types van raamactiviteiten: de 'redactie van een tijdschrift en het multimedia-atelier' (doorlopend) en een 'thematisch bepaalde raamactiviteit' (beperkt in de tijd). Deze raamactiviteiten laten toe dat de jongeren op gelijk welk tijdstip van het schooljaar in het project kunnen instappen, en laten tevens toe dat zij vanuit verschillende niveaus en achtergronden een bijdrage leveren.

De inhoud van de raamactiviteiten zijn in meer of mindere mate leerlinggestuurd.

1. De redactie van een tijdschrift (Radick) en het multimedia-atelier.

Radick

De inhoudelijke sturing van deze activiteit gebeurt door de jongeren: zij bepalen wat er in het tijdschrift behandeld wordt, de begeleiding volgt de voorstellen van de jongeren. In het tijdschrift zullen de interventies van de vormingswerker vooral gericht zijn op het vertalen van voorstellen van de deelnemers naar haalbare doelen en werkvormen, het geven van technische ondersteuning en het bewaken en regelen van het groepsfunctioneren. De jongeren staan in voor de publicatie en het beheer van het tijdschrift (RADICK). Op de redactievergadering bepalen zij de inhoud. Interviews, bezoeken, interessepunten kunnen verwerkt worden tot thema's waaraan bepaalde activiteiten worden verbonden die zijzelf voorstellen of die gesuggereerd worden door de begeleiding, en die ze dan ook mee organiseren. Het financieel beheer, de layout, het adressenbeheer en de uiteindelijke grafische vormgeving zijn taken die in dit project verwerkt worden. De toegang tot Radick staat open voor jongeren uit Naadloze en Flexibele Trajecten, voor jongeren die onder begeleiding staan van het O.O.O.C (zowel residentieel als ambulante), voor jongeren die begeleid worden door De Vuurvogel, en voor jongeren die toegeleid worden door het Netwerk Leerrecht.

Deelname aan Radick is vrij in de zin dat jongeren niet verplicht worden deel te nemen. Jongeren uit Koïnoor die niet deelnemen aan Radick stappen in een andere activiteit van het vormingsprogramma.

Het multimedia-atelier

Het multimedia-atelier is van start gegaan op 1/9/2009. Het multimedia-atelier werkt volgens dezelfde principes als Radick: de deelname is vrij, de toegang tot het multimedia-atelier staat open voor dezelfde jongeren als in Radick.

Het multimedia-atelier ontwikkelt multimediale producten met de jongeren: video's, geluidsmontages, muziek. Eénmaal per jaar wordt een toonmoment georganiseerd voor een breed publiek, waarop een overzicht gegeven wordt van de producties. Tussendoor kunnen ook individuele projecten getoond worden aan publiek.

2. Werken vanuit een thema binnen het crea-atelier, lessen algemene vorming en ateliers (o.a. houtatelier en fietsatelier).

De thema's van waaruit gedurende een trimester kan worden gewerkt, worden bepaald door de vormingswerkers. De thema's moeten tot de verbeelding spreken en voldoende mogelijkheden in zich dragen om totaal uiteenlopende inhoud en activiteiten met mekaar te verbinden. Bijvoorbeeld het thema 'Indianen' opent de meest verschillende onderwerpen, zoals 'racisme', 'natuur en ecologie', 'geschiedenis', 'democratie', 'wereldbeschouwingen', 'kleding' enz.

De inhoudelijke sturing is dus in handen van de begeleiding, de jongeren kunnen aanvullingen of varianten voorstellen, maar anders dan bij het tijdschrift ligt het initiatief bij de begeleiding.

3. Sport en koken

Sport (gericht op ondersteunen van fysiek welzijn) en koken krijgen een aparte plaats in het programma, en zijn gericht op basale en primaire ervaringen, die een aantal jongeren niet kennen.

Er wordt aan sport gedaan om de jongeren de gelegenheid te geven te ervaren dat beweging aangenaam is, en dat samen met anderen 'spelen' niet enkel voor kleine kinderen verrijkend is.

Het kookatelier wordt in dezelfde optiek opgezet. Hier is de basale ervaring dat het gezellig is om met anderen te koken, en samen te eten.

3. De overleg- en onderhandelingspraktijken.

Het overleg en de onderhandelingen zijn school-, leerkracht- en contextondersteunend. In die zin heeft dit overleg gelijktijdig een curatief als een preventief karakter. Door het herstel van de vertrouwensrelatie tussen leerling, school, leerkracht en context, wordt vermeden dat schoolproblemen escaleren. De leerkracht en de school worden in het overleg en de onderhandelingen versterkt, vertrekkend van de concrete hulpvraag van een leerling. Het beoogde herstel betreft het herstel van werkbare onderlinge relaties.

In het onderhandelingsmodel staan de autonomie en volwaardigheid van alle betrokken partners centraal. Iedere partij treedt vanuit de eigen positie met de daaraan verbonden rechten en verantwoordelijkheden in

dialogo met de ander. Zo zullen psychosociale problemen en bijkomende hulpverlening bijvoorbeeld enkel bespreekbaar gesteld worden in zoverre leerling en ouders dat wensen.

Mits respect voor de reglementering en procedures heeft de school het recht sanctiemaatregelen te nemen, ook uitwijzing. Ouders en leerlingen daarentegen hebben de mogelijkheid tot beroep en kunnen het CLB confronteren met de verplichting de overgang naar een andere school, studierichting en onderwijsvorm in overleg te onderzoeken en te laten begeleiden. Leerling, ouders en de school behouden het recht NAFT als werkvorm te weigeren.

Tijdens de besprekingen worden de leerling en zijn ouders beschouwd als actieve partners die mee op zoek gaan naar oplossingen. Dit uitgangspunt veronderstelt dat leerling en ouders over voldoende handvaten kunnen beschikken om dit op een volwaardige en respectvolle manier te doen. Aan de deskundigen (leerkrachten, CLB-medewerker, Koïnoor-medewerker, hulpverlener, schooldirecties,...) wordt dan ook gevraagd een bevattelijk taalgebruik te hanteren. Zij hebben recht op doorzichtigheid in het verloop van de NAFT. Indien gewenst kunnen ouders en leerling beroep doen op ondersteuning vanwege de Koïnoor-medewerker bij het formuleren van hun antwoorden t.a.v. de probleemstelling, alsook het verwoorden van eigen verwachtingen en rechten t.a.v. school en CLB.

Er is geen sprake van een tribunaal dat op zoek gaat naar de schuldige, maar wel van een probleemoplossend handelen. Er wordt vertrokken van een verstoorde relatie leerling-school, Hieraan werken is primordiaal, de vraag wie "schuld" treft in de verstoring wordt tussen haakjes gezet.

Het overleg is een geëngageerd overleg met ruime repercussies. Leerlingen hebben leerplicht maar ook een leerrecht. Er mag dus vanuit gegaan worden dat bevoegde instituten en personen (onderwijs en welzijn) die met jongeren werken zich tot het uiterste inspannen om te zoeken naar wegen om dit recht te garanderen. Het overleg vertrekkende van een concrete NAFT aanvraag is tevens de aanzet tot een verder nadenken over de invulling van dit recht.

In haar overleg- en onderhandelingspraktijken onderscheidt Koïnoor twee types: het gezamenlijk overleg, ook wel 'ronde tafel' genoemd en het 'individueel overleg'. Beide overlegtypes vertrekken van dezelfde uitgangspunten maar hebben een andere inzet.

- Het gezamenlijk overleg of 'ronde tafel' heeft een uitgesproken formeel karakter. Iedere betrokken partij treedt vanuit de eigen positie met daaraan verbonden rechten en verantwoordelijkheden in een dynamische dialoog (proces) met de ander. De uitkomst van dit proces is niet statisch en al evenmin conflictvrij. In de loop van de time-out vinder er drie 'ronde tafels' plaats namelijk bij het begin, in het midden en op het einde (intake, bijsturing, herintrede in de school of heroriëntering).

De bedoelingen van deze conferentie zijn:

- Een forum creëren waar onderhandeld wordt met alle betrokken partners, die vanuit verschillende posities en met deels strijdige, deels gemeenschappelijke belangen, tot een voordelige overeenkomst trachten te komen.
 - Het vermijden van incongruenties in de samenwerking.
 - Bewaken en toepassen van de uitgangspunten zoals in voorgaande besproken.
 - Afspraken en beslissingen worden gezamenlijk gedeeld of bijgestuurd.
-
- Bij individueel overleg komen de partners ad hoc en in wisselende coalities samen. De bedoeling van deze gesprekken is niet enkel het probleemoplossend denken over heraansluiting in onderwijs, maar betracht ook dynamisch-affectieve componenten bespreekbaar te stellen. Belangrijke thema's in dit overleg kunnen zijn:
 - Werkgesprekken: inhoudelijk uitwerken van afspraken gemaakt op de ronde tafel, bijvoorbeeld de leerlingbegeleider bespreekt met de leerkrachten welke leerstofpakketten samengesteld worden of bijvoorbeeld het uitwerken van een herinstapritueel: wie ontvangt de leerling als hij terugkomt, hoe worden de klasgenoten op de hoogte gebracht, zijn alle leerkrachten op de hoogte dat de leerling terugkomt?
 - Handelingsplanning: leerkrachten bepalen hun houding en gedrag naar de leerling en de aanpak in de klas
 - Herhalen of bijkomend verduidelijken van afspraken en werkpunten.
 - Ventileren van emoties zowel door de leerkracht, leerling als ouders.
 - Mogelijkheid tot het bespreken van psychosociale problemen in het gezin en ondersteuning van de leerling of zijn ouders bij het zoeken naar externe hulpverlening. Mits akkoord van de ouders kunnen externe hulpverleners betrokken worden. Naast contactpersonen van de school kunnen deze vanuit de eigen deskundigheid bijdragen tot het bewaken van uitvalsverschijnselen.
 - Reflecterende gesprekken: leerkrachten bespreken onderling of met een medewerker van Koïnoor hoe de interactie leerling-leraar tot op heden verlopen is. In een intervisiekader geven zij elkaar feedback en

zoeken en bespreken ze nieuwe handelingsstrategieën. Ze denken na over wat het eigen optreden bij de leerling oproept of over groepsprocessen die zich in de klas voordoen.

Ook aan de leerling wordt gevraagd te reflecteren over het eigen gedrag. Zo bespreekt hij bijvoorbeeld met andere deelnemers van het time-out project of met de vormingswerker het eigen aandeel in conflicten, met een medeleerling discussieert hij welke school of studierichting volgens hem/haar interessant kan zijn, de leerling bespreekt met de ouders welke oplossingen of standpunten zij zullen vertolken op de ronde tafel, ...

Aan de school als organisatie wordt gevraagd welke institutionele factoren belemmerend werken op de interactie leerkracht-leerling.

2.4) anderen

Los van de afzonderlijke expertise van de Groep Intro, Koinoor en Arktos, is er ook reeds waardevolle expertise uitgebouwd in het lokaal samenwerken en streekgebonden organiseren van initiatieven: De complementariteit tussen het vroegere Treffen (Arktos) en Koinoor. De samenwerking tussen korte en lange Time Out van Arktos en Groep Intro, de opstart van Rizsas, het netwerk leerrecht, de opmaak van de landschapstekening, de gemeenschappelijke vertegenwoordiging in de beleidsgroep Leerrecht, de registratie in het meldpunt...

Door de samenwerking tussen de drie organisaties en de inbedding in het brede netwerk in Vlaams-Brabant kunnen wij naast een stevige inhoudelijke basis ook garant staan voor een evenwichtige geografische invulling.